

OSMAN BARAN KAPLAN

1994'te Ankara'da doğdu. 2012-2016 yılları arasında Bilkent Üniversitesi Kimya bölümünde öğrenim gördü. 2016-2019'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi Felsefe bölümünde lisans, 2019-2022'de yine aynı bölümde *Mechanical Roots of Tractatus: The Influence of Hermann Von Helmholtz, Heinrich Hertz and Ludwig Boltzmann on Early Wittgenstein Philosophy and The Tractarian Picture Theory* başlıklı teziyle yüksek lisans derecesini aldı. Hâlen doktora çalışmalarına devam etmektedir. Editörlüğünü yaptığı eserlerin yanı sıra yayımlanmış çevirileri şunlardır: *Lysis* (2020), *Analitik Felsefe Nedir?* (2021), *Zihin Felsefesi* (2023), *Wittgenstein ve Tractatus Logico-Philosophicus İçin Bir Kılavuz* (2024).

Osman Baran Kaplan

Felsefe Öldü Mü?

Yaşayan Büyük Filozoflarla Söyleşiler

FELSEFE ÖLDÜ MÜ?

Yaşayan Büyük Filozoflarla Söyleşiler

 KUTADGU / DAL - TEMEL - FELSEFE

Yayınevi Editörü : Ramazan Serhat Aslan
Yayın Yönetmeni : Muhammed Yasin Can
Yayınevi Ser. Nu. : 53697

ISBN | 978-625-95162-0-2

Kutadgu Yayınları'nın 19. eseridir.

Osman Baran Kaplan tarafından kaleme alındı.
Ramazan Serhat Aslan editörlüğünü üstlendi.
Hidayet Çökelek son okumasını gerçekleştirdi.

Kapak **Muhammed Yasin Can** tarafından tasarlandı.
Mizanpaj **Çelebi Şenel** tarafından yapıldı;
metinde 11 punto Baskerville fontu kullanıldı.

1. Baskı, 1. Edisyon, Eylül 2024, İstanbul

© Eserin tercümeden doğan yayın hakları Kutadgu Yayınları'na aittir.
Baskı, Özkaracan Matbaacılık (Mat. Ser. Nu: 45469)

 KUTADGU

Aziz Mahmud Hüdayi Mah. Tepsi Fırını Sok. No:9/3
Üsküdar/İstanbul
0 850 304 17 58
kutadgu.com.tr
iletisim@kutadgu.com.tr
@kutadgu_m (twitter, instagram, youtube)

İÇİNDEKİLER

<i>Sunuş</i>	9
Teşekkür	11
Önsöz	13
Alexander Rosenberg	21
Dan Zahavi	43
Gary Kemp	67
Graham Harman	89
John Heil	117
Richard Swinburne	139
Shaun Gallagher	159
Simon Blackburn	181
Timothy Williamson	197
William G. Lycan	235
<i>Atır ve Bilgi Sayfası</i>	262

Sunuş

Elinizdeki kitabın yayın projesine dönüşmesi çok kısa bir sürede gerçekleşti. Kendisi de bir felsefeci olan ve kitaptaki söyleşilerin sahibi Osman Baran Kaplan harika bir fikirle farklı ekol ve tarzlardan filozoflarla mülakat yaptığını, onlara felsefenin dününü ve bugününü sorduğunu, soruların şahsi yönleri de olduğu için cevapların hayli kıymetli olduğunu söyledi ve bu söyleşileri kitaplaştıracağından bahsetti. Hemen, Kutadgu olarak böylesi orijinal bir işe talip olduğumuzu söyledim ve projeyi daha da genişletmeyi teklif ettim.

Felsefe Öldü Mü? Yaşayan Büyük Filozoflarla Söyleşiler bir alan soruşturma serisinin ilk kitabı. Bu kitapta Alexander Rosenberg'den Richard Swinburne'e, Timothy Williamson'dan Graham Harman'a kadar hepsi alanlarında saygın toplama on farklı filozofla yapılmış mülakatlar yer alıyor. Bu sorular felsefenin yazın dilinin ne olacağı ve kurgunun burada nasıl bir rol oynayabileceği, modern bilim mitinin yükselişiyle birlikte felsefenin artık sıradan bir istatistiğe hapsedilip hapsedilemeyeceği, fildişi kule ile agora arasındaki mesafenin felsefecilere nasıl etki ettiği gibi benzer ve diğer birçok soruyla birlikte muhtelif açılardan düşüncemizi körükleyecek cinste cevapları kovalıyor.

Bu kitabı okumak için felsefe ile bir disiplin olarak ilgilenmenize gerek yok. Evet, belki kitapta yer alan isim ve sorular karşısında en çok felsefe ile uğraşmayı esas meşgale hâline getiren kişiler heyecanlanacaktır fakat benim gibi bir alan dışı okurun da bu sorulara dair düşünmenin keyfine varacağına eminim.

Yakın zamanda, bu kitabın devamı sayılabilecek diğer başlıkları da Kutadgu okurlarına sunmak üzere, iyi okumalar dilerim.

R. Serhat Aslan

Teşekkür

Bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen; kıymetli vakitlerini ayırıp tecrübelerini paylaşarak bu projeyi mümkün kılan Alexander Rosenberg, Dan Zahavi, Gary Kemp, Graham Harman, John Heil, Richard Swinburne, Shaun Gallagher, Timothy Williamson, William Lycan ve Simon Blackburn'e teşekkür ederim. Emekleri, içtenlikleri ve derinlikli görüşleri olmasaydı bu kitap da var olmayacaktı. Ayrıca geçtiğimiz aylarda yayımlanan *Wittgenstein ve Tractatus Logico-Philosophicus İçin Bir Kılavuz* çevirimin yazarı Denis McManus'a teşekkür etmek istiyorum, zevcesi hanımefendinin sağlık sorunları nedeniyle kendisiyle bir söyleşi gerçekleştiremedik, dilerim en kısa zamanda sağlığına kavuşur. Aynı zamanda John Perry'ye de teşekkür ederim, geçirdiği kalp krizinden dolayı söyleşimizi tamamlayamadık, dilerim o da en kısa zamanda sağlığına kavuşur.

Bu süreçte esere ve sorularıma ilişkin geri bildirimleriyle kitabın son hâlini almasında en büyük katkıyı sunan kıymetli eşim Elif Kaplan başta olmak üzere, akademik hayatım boyunca felsefi ilgilerimi besleyen değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Son olarak, bu kitabın muhatabı siz değerli okurlara teşekkür ederim. Felsefi tartışmaların ve düşüncelerin canlı kalmasına katkıda bulunuyorsunuz. Bu kitabın sizler için ilham verici olmasını dilerim.

Önsöz

Felsefenin günümüzde varlığını sürdürüp sürdüremediği, eğer günümüzde canlı bir felsefe söz konusuysa -sadece bir felsefe tarihinden söz etmiyorsak- bunun ne olduğu ve bir etki alanının olup olmadığı yani felsefenin günümüzde hâlâ yaşayıp yaşamadığı sorunu bu kitap projesinin çıkış noktası oldu. Dile getirdiğim sorunları ve dile getirebileceğim çeşitli soruları filozofun da seveceği bir tarzda “Felsefe öldü mü?” sorusunda birleştirdim. Bugün bu soruyu sormamızın en temel nedeni, hızla değişen modern dünya ve dijitalleşen çağda hâlâ felsefeden söz edilip edilemeyeceği, felsefenin ve filozofun bugünün dünyasına ne söyleyebileceği yönündeki sorgulamalarla beraber, gelişen felsefenin yeni formu ve işlevinin ne olduğu tartışmalarıdır. “Felsefe öldü mü?” sorusunun peşine düşerken, yaşayan büyük filozoflarla derinlemesine söyleşiler gerçekleştirmek suretiyle, onların düşün dünyalarını Türkçe felsefe okurlarına açabilmeyi hedefledim. İşte, bu yolculuğun bir meyvesi olan elinizdeki kitap, felsefenin günümüzdeki durumunu ve geçirmiş olduğu dönüşümü keşfetme arzusunun yalnızca bir yansımasıdır.

Bu projeye başlamadan önce, felsefi yolculuklarımı ve düşüncelerimi benimle paylaşacak büyük filozofların izini sürdürdüm. Çocukluklarımdan başlayarak yetişkinliğe uzanan entelektüel yolculuklarımı, hayatlarımda dönüm noktalarımı ve bu yol ayrımlarımda felsefi dünyalarımı nasıl şekillendirdiğimi ortaya çıkarmaya çalıştım. Güncel felsefi çalışmalarında hangi karmaşık düşünce ağlarının peşinde olduklarımı, akademik arayışlarımı yönlendiren temel fikirleri ve bugünkü entelektüel projelerimin kökenleri de yine peşine düştüğüm sorular

arasındaydı. Onlarla yaptığım konuşmalarda, soruların mı yoksa cevapların mı evrildiğini, bugün peşinden koştukları soruların çağdaş felsefenin merkezinde yer alıp almadığını da tartışma fırsatımız oldu.

Mezkûr filozoflar ile felsefi metodoloji üzerine mülahazalarda bulunduğumuzda, metodolojik yaklaşımlarını, kendilerine özgü epistemik paradigmalarını ve felsefi yöntemlerini anlattıklarında felsefenin çok yönlü ve dinamik yapısının bir kez daha farkına vardım. Ele aldığımız diğer konu, felsefenin ontolojik duruşunun, toplumsal söylemin dokusunda nasıl evrildiği ve Wittgenstein'in "aile benzerlikleri" kavramının ardından felsefenin bir tanımını yapmanın ne kadar zorlaştığıyla ilgiliydi.

Bir sorudan hareketle yola çıktığım bu çalışmada, söyleşiye katkı sağlayan filozofların peşine düştükleri soru(n)larına ilişkin merakım beni, onları büyüleyen belirli felsefi sorunlar ile favori/gözde filozoflarını sormaya teşvik etti. Böylece, kişisel entelektüel zevklerinin derinliklerine inmeye çalıştım. Disiplinlerarası çalışmalarının felsefi sorgulamalarına nasıl katkı sağladığını ve felsefenin diğer disiplinlerle kurduğu simbiyotik ilişkileri detaylandırdık. Ek olarak, bu süreçte, etik mülahazaların ve evrensel bir etik hayalinin peşinden gitmenin anlamını da tartıştık. Ayrıca, konuşmalarımıza eşlik eden terminolojik yükü, düştüğüm dipnotlar aracılığıyla konuya yabancı okur için anlaşılır hâle getirmeye çabaladım, umarım başarılı olabilmişimdir.

Söyleşi süresince, felsefenin kamusal katılımı ve filozofların karmaşık fikirleri daha geniş kitlelere ulaştırma stratejilerini tartışırken, felsefi dilin sadeliği ve karmaşıklığı üzerine de derinlemesine konuştuk. Kimlerin filozof, kimlerin felsefeci olduğuna ilaveten, yeni nesil filozoflar için gerekli entelektüel erdemler de göz ardı etmeden sorgulamaya çalıştığımız meseleler arasında yer aldı. Felsefenin bugünüyle beraber

geçmişinden de söz ederken ihmal etmek istemediğim diğer bir mesele de felsefenin geleceğiydi. Felsefenin gelecekteki yönelimleri üzerine yaptığımız sohbetler, felsefenin gelecekteki yörüngesini gözler önüne serer nitelikteydi.

Son olarak, Türkiye'nin felsefi konumunu ve ulusal/millî bir felsefenin imkânını sorgularken, ülkemizin entelektüel mirasını ve potansiyelini de masaya yatırdık. Bu söyleşinin son sorusu aslında bir sonraki çalışmamın da başat sorusu hâline geldi. Bu kitabın ardından, Türk felsefecilerle benzer bir söyleşi kitabı hazırlamaya başladım. Amacım, ülkemizin felsefi birikimini ve bu coğrafyada felsefenin nasıl şekillendiğini daha yakından incelemekle beraber Türk felsefecilerin felsefe tasavvurlarını ilgilisiyle paylaşmaktır. Yapacağım bu söyleşilerde, ülkemizin entelektüel mirasını ve güncel felsefi tartışmalarını daha derinlemesine keşfetmeyi umuyorum.

Bu kitap, benim için bir arayışın, bir keşfin ve felsefenin derinliklerine inmenin bir ifadesidir. Söyleşi yapma imkânı bulduğum ve bu kitapta yer alan her bir filozofun yaşamında, felsefenin ne kadar derin ve kişisel bir anlam taşıdığını görmek, benim için anlamlı olduğu kadar etkileyici ve ilham verici oldu. Bu yolculuk, benim için bir keşif olmakla beraber akademik ve yazın hayatımda değerli bir tecrübe oldu aynı zamanda. Yaşayan büyük filozofların zihinlerinde ve yüreklerinde felsefenin nasıl yaşadığını ve neye evrildiğini gözler önüne sermek amacıyla hazırladığım bu çalışma, felsefenin öldüğünü iddia edenlere karşı güçlü bir yanıt ve felsefenin canlılığını, derinliğini ve zenginliğini kutlayan bir manifesto olarak sizlerle buluşuyor.

Osman Baran Kaplan

Eylül - 2024

Çekmeköy

Sevgili Eşim Elife...

***Alles, was die Philosophie tun kann ist,
Götzen zerstören. Und das heißt, keinen
neuen – etwa in der ”Abwesenheit eines
Götzen“ – zu schaffen.¹***

Ludwig Wittgenstein

Felsefenin yapabileceği tek Őey putları kırmaktır.
Ve bu da yeni bir put yaratmamak anlamına gelir -”
eğer ortada kırılacak bir put kalmadıysa.”

1 Ludwig Wittgenstein, *The Big Typescript: TS 213*, der.ve ev. C. Grant Luckhardt and Maximilian A. E. Aue (Oxford: Blackwell Publishing, 2005), 305e.

Alexander ROSENBERG

(d. 1946)